

Василь МЕНЬКО,

orcid.org/0000-0002-9528-547X

старший викладач кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)
vasulmenko@gmail.com

ЦЕРКОВНІ БРАТСТВА ГАЛИЧИННИ І ВОЛИНИ XVII – XVIII ст. В ДОСЛІДЖЕННЯХ О. АНТИНА ПЕТРУШЕВИЧА (НА ПРИКЛАДІ «СВОДНОЙ ГАЛИЦКО-РУССКОЙ ЛЕТОПИСИ»)

У статті проаналізовано науковий доробок А. Петрушевича у вивченні церковних братств Київської митрополії на сторінках «Сводной Галицко-Русской летописи». Висвітлено історіографію проблеми, визначено провідні напрямки історіографічної рефлексії вченого, простежено суголосність історико-наукових поглядів ученого загальним теоретичним настановам європейської історіографії середини XIX – XX ст. Вчений, у своєму дослідженні чи не найбільше уваги приділив Львівському ставропігійному братству. На підставі великої кількості документів та опрацьованої літератури, історик висвітлює генезу братства, описує його боротьбу з Г. Балабаном, Й. Шумлянським і ін. Зроблено висновок про значний науковий доробку ученого і зібраний ним фактичний і джерельний матеріал, що став необхідним сучасним науковцям, для більш об'єктивного і повного відображення особливостей братського руху XVI – XVII ст.

Ключові слова: братства, церква, Київська митрополія, єпископ, устав.

Vasyl MEN'KO,

Senior Lecturer,

Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) vasulmenko@gmail.com

CHURCH BROTHERHOODS OF GALICIA AND VOLHYNIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES IN A. PETRUSHEVYCH'S STUDIES (AS EXAMPLIFIED BY «COMPILED GALICIAN-RUS' CHRONICLE»)

The history of studying of the brotherhood movements in the territories of Western Ukraine has old traditions, but the generalisations and critical analysis of the collected act and historiographic material has started practising but recently. The personalities of many researchers who made a powerful contribution to the investigation of the history of the brotherhood movement remain insufficiently studied. Father Antin Petrushevyh (1821 – 1913), a representative of the moskvofil movement, belongs to such unstudied researchers.

In the article A. Petrushevyh's scientific work concerning the study of church brotherhoods of Kiev metropolitanate on the pages of the «Compiled Galician – Rus' Chronicle» is analysed. Historiographic problems are found out, the leading directions of the scientist's historiographic reflexion are defined, a coordination between the scholar's historical-scientific views and the general theoretical patterns of the European historiography of the middle XIX – XX centuries are determined.

The scientist in his research paid a major attention to the Lviv Stavropygian brotherhood. On the basis of a considerable quantity of documents and the processed literature, this historian illuminated the origin of this brotherhood, describing its struggle against H. Balaban, Y. Shumlianskyi, etc.

In the article the conclusion has been made, that – despite continuous references of the Ukrainian and Russian scientists to A. Petrushevich's activity – his scientific achievements still expect their detailed studying.

Summing up the scientists' inheritance, it is necessary to underline that, in spite of the specified drawbacks in the genre and method, the collected historical, factological and source material has benefited in the further studying of church history: the historians of the XX century have used this potential for a more objective and fuller picture of studying of the features, tendencies and prominent characteristics of the brotherhood movement throughout the XVII – XVIII centuries.

Key words: brotherhoods, church, Kiev metropolitanate, bishop, statute.

Постановка проблеми. Студії з історії братського руху на теренах Західної України мають давні традиції, однак узагальнення та критичний аналіз нагромадженого актового та історіографічного матеріалу почало практикуватися недавно. Недастьо вивченими залишаються і персоналії окремих дослідників, які здійснили вагомий внесок у вивчення історії братського руху. До таких дослідників належить представник москвофільського руху о. Антін Петрушевич (1821 – 1913), крилошанин митрополічної львівської греко-католицької капітули, перший галицький археолог-аматор, один з піонерів у вивченні історії унійних процесів та церкви.

Аналіз досліджень. На своєрідність методологічних засад «Сводной Галицко-Русской летописи» та її істотні недоліки вказував уже В. Антонович. Дослідник критикує важкий стиль, систему викладу матеріалу, надмірне цитування почасти застарілої та випадкової літератури, прогалини у відомостях (Антонович, 1888).

І. Франко зазначав, що якби забрати з праці непотрібні матеріали, переписані А. Петрушевичем з уже відомих публікацій, то залишилося б три-чотири аркуші нових джерел. На його думку даний твір – це швидше збірка виписок, нотаток і матеріалів, які мали б прислужитися до написання великої синтетичної праці, зокрема історії Галицької Русі (Франко, 1901: 45).

Недоліком даної праці, як вірно відзначає М. Капраль, стало те, що автор «розчинив» факти з минулого українців XVII – XVIII ст. у своєрідній симбіотичній мегаісторії Галичини (Капраль, 2003: 27). Натомість, дослідники, які стояли на русофільських позиціях, позитивно характеризували, інколи заідеалізовано, його наукову діяльність (Королько, 2002: 11).

У сучасній науковій літературі дедалі більше уваги присвячується вивченню доробку А. Петрушевича. У своїх дослідженнях до аналізу історіографії, присвяченої даному досліднику звертались А. Королько (Королько, 2000), Л. Тимошенко (Тимошенко, 2006), та ін. Внесок дослідника у вивчення релігійної історії присвячена праця Б. Лазорака (Лазорак, 2008).

Різні види джерел, які використав А. Петрушевич при написанні «Сводной Галицко-Русской летописи» проаналізував В. Кісіль (Кісіль, 2011). Автор зазначає, що джерелами до написання зазначеної праці були, в першу чергу, вкладні та маргінальні записи на полях рукописних і друкованих книг, які були віднайдені та опубліковані вченим під час його мандрівок різними населеними пунктами Галичини, Волині та Буковини (Кісіль, 2011: 457).

Але слід відзначити, що у сучасній українській історичній науці аналіз доробку вченого показано недостатньо.

Мета статті полягає у висвітленні основних історіографічних рефлексій А. Петрушевича, що до діяльності православних церковних братств Київської митрополії на сторінках «Сводной Галицко-Русской летописи».

Виклад основного матеріалу. Окрему ділянку наукової роботи А. Петрушевича складали дослідження з історії братств. Будучи ченцем і крилошанином митрополічної капітули та маючи доступ до церковних сховищ, історик опрацював архіви Унівського та Онуфріївського монастирів, Львівської та Перемишльської греко-католицьких капітул, окремих галицьких церков та ввів до наукового обігу значну кількість віднайдених там документів. Позитивним є й те, що при написанні своїх досліджень А. Петрушевич використовував праці своїх попередників та сучасників – Д. Зубрицького, С. Соловйова, К. Несецького, В. Татищева, І. Флерова тощо.

Доволі детальна реконструкція церковного життя у Львівській та Перемишльській єпархіях в останній третині XVII – на початку XVIII ст. відображена у збірці літописних нотаток під назвою «Сводная Галицко-Русская летопись» (Петрушевич, 1874: 8) та доповненнях до неї (Петрушевич, 1896: 9), в яких, зокрема, розкривалося становище та унійні процеси в західноукраїнських єпархіях, давався перелік братств, аналізувалися братські Пом'яники, простежувалася боротьба братств із митрополитами, єпископами та рядовим духовенством. Слід зауважити, що опублікований матеріал «Сводной Галицко-Русской летописи» є надзвичайно невпорядкованим, тому й важко його згрупувати та дати адекватну оцінку доробку історика.

У передмові до «Сводной Галицко-Русской летописи с 1600 по 1700 год» А. Петрушевич зазначає, що головною метою даної праці є розміщення в хронологічному порядку історичних відомостей про руські міста, монастирі, духовенство, окремі руські священичі роди, архітектуру, культуру, книгописання, руські церковні братства тощо. Разом з тим, дослідник розуміє, що

чимало фактологічного та джерельного матеріалу розкидано і розпорошено у чисельних актах і рукописних пам'ятках, що значно утруднює їх систематизацію та вивчення (Петрушевич, 1874: 2).

Історія Львівського ставропігійного братства займає чи не найбільше місця у дослідженні автора. На його думку, отримання у 1600 р. Львівським Ставропігійним братством уставних грамот від царгородського патріарха Матвія започаткувало новий виток у посиленні гонінь з польського боку. Львівське Ставропігійне братство у 1600 р. свої уставні грамоти отримало уставні грамоти від царгородського патріарха Матвія (Петрушевич, 1874: 8).

Львівське братство, веде він далі, протягом тривалого часу було взірцем у діяльності усіх братств. Влітку 1590 р. на соборі в Бересті статут братства був розданий та розісланий усім братствам Київської Митрополії. У 1591 р. статут передано братству у Городку, 1609 р. – братству Нового Константинова (Петушеви, 1874: 36), а в 1668 р. братству у Бересті. Самі ж церковні братства, на переконання А. Петрушевича, слугували оплотом проти окатоличення Русі (Петрушевич, 1874: 598).

На підставі багатьох документів та літератури історик наświetлює генерування, обставини відкритого переходу до унії Іннокентія Винницького (1691 р.) та Йосифа Шумлянського (1700 р.), описує боротьбу Львівського церковного братства з єпископами Г. Балабаном (Петрушевич, 1874: 16) Й. Шумлянським (Петрушевич, 1874: 598) тощо.

Аналізуючи постать Й. Шумлянського А. Петрушевич відзначає його енергійність, наполегливість, політичну та пастирську діяльність. Так, 1688 р. польський король Іоанн III надає Шумлянському привілей на заснування власної типографії, яка у 1690 р. продана Львівському братству за 5000 зл. Окремо дослідник звертається і до характеристика видань з типографії Шумлянського (Петрушевич, 1874: 359). У 1694 р., зазначає дослідник, єпископ Й. Шумлянський в інтересах унії розпочинає практику проведення диспутів між греко-руськими а римськими богословами у приміщенні Успенської Ставропігійної церкви у Львові. Братство виступило проти їх проведення і за допомоги щедрих подарунків королю та єпископу зуміло добитися заборони диспутів.

Простежуючи боротьбу львівського братства за братську церкву Успення Пр.Богородиці дослідник зазначає, що для того щоб не дати церкву уніатам братчики вирішили відправляти службу у малій церкві. У 1701 р. братство зуміло добитися виведення з-під порядкування львівського єпископа, а в 1702 р. відмовилося давати єпископу щорічну плату в сумі 2000 зл. через те, що він прийняв унію (Петрушевич, 1887: 14). Лише в 1708 р. Й. Шумлянський зумів підкорити собі Львівське Ставропігійне братство, але взамін був змушений пообіцяти припинити власне книгодрукування при монастирі св.Григорія (Петрушевич, 1887: 40). У 1707 р. Й. Шумлянський купив у Львівського Ставропігійного братства кам'яний дім Ісаровичівський, який розташовувався навпроти Успенської церкви. В 1708 р. дім переходить римській курії і та засновує тут школу для дітей вірменських та руських католиків (Петрушевич, 1887: 44). З примиренням із Й. Шептицьким і визнанням унії Львівське Ставропігійне братство поступово починає занепадати (Петрушевич, 1874: 11).

Аналізуючи листування графа О. Хоткевича з львівськими братствами у справі львівського міщанина і братчика Влаха Галицького А. Петрушевич доходить висновку, що на 1605 р. львівські братчики засідали у єпископському суді для вирішення сімейних справ (Петрушевич, 1874: 28).

Окрему увагу автор звертає на персональний склад львівського братства. При цьому дослідник не лише наводить їхні імена, соціальний та майновий статус, але й подає коротку характеристику їх діяльності. 1600 р. до братства вписався Іван Ключ. У жовтні 1603 р. братчик Лаврентій Древицький записує на братську школу та церкву частину з маєтків Хусів та Шпиколоси (Петрушевич, 1874: 18). В 1604 р. ректором братської школи став Ів Борецький, а вчителем Федір Сидорович, який отримував щорічну плату в 5 зл. На початку 1607 р. львівські братчики священник Федір, С. Луцький, Л. Бортникович брали участь в похоронах єпископа Гедеона Балабана. У 1610 р. до братства вписалися Тітіана Малинська та Домна Анна Могиляка. 18 травня 1664 р. Анна Могилянка Потоцька відібрала у братства 3 скрині грошей, які залишив тут на сховок Петро Могила. При цьому вона подарувала братству рукописне Євангеліє, яке було оцінено в 1300 червінців. Окремо А. Петрушевич подає опис родоводу і долі Анни Полоцької та її дарів (Петрушевич, 1874: 141). У 1622 р. до Львівського Ставропігійного братства вступив П. Сагайдачний з усім козацтвом. Серед інших братчиків

А. Петрушевич виділяє Г. Губку (1619 р.), Г. Ланкиша (1638 р.), М. Алвіза (1638 р.), О. Прокопович (1638 р.), К. Мезанети (1638 р.), П. Кунашевича (1674 р.), Миколи Красовського (помер 1699 р.) (Петрушевич, 1874: 264), дидакала К. Ставровецького (1616 р.), К. Корятка (1603 р.), І. Мазареллі (1670 р.), старшого братчика і новгородського підчашія Ф. Папару (1730 р.), Ю. Єльясевича, А. Демяновича (1730 р.) (Петрушевич, 1887: 112), Константин, І. Папара (1752 р.), Ф. Папара (1712 – 1730 рр.), Г. Папара (1695) (Петрушевич, 1897: 438) тощо. Заслугою автора стало й те, що він у своєму дослідженні неодноразово звертався до братських пом'яників Львівського Ставропігійного братства (1619 р., 1639 р., 1681 р., 1695 р., 1650 р. (пом'яник церкви Параскеви), 1730 р., 1743 р. (пом'яник церкви Пресвятої Діви Марії) (Петрушевич, 1887:163), подавав археографічний опис джерела, з'ясовував їх зміст та іменні розписи.

А. Петрушевич подає ряд вісток про майнове становище, культурно-освітню та меценатську діяльність Львівського братства. У жовтні 1603 р. Л. Древинський на братство записав частину свого майна. У 1619 р. братчик Г.Губка на братський шпиталь записав 36 зл. При вступі до Львівського Ставропігійного братства козаки та П. Сагайдачний записали на місцеву школу 250 талерів. В 1638 р. львівські братчики купили до церкви великий срібний хрест, а в 1641 р. при братській церкві Успення Пр.Богородиці за сприяння братчика Г. Лангиша засновано жіночий монастир. Під час втечі із міста війська Яреми Вишневецького забрали у братства 27398 зл., 15 гр. 1644 р. Анна Потоцька фундувала братству Євангеліє, яке коштувало 1300 червонців. У 1691 Львівське Ставропігійне братство на прохання Й. Шумлянського надає Перегінському монастиреві церковні книги, а в 1699 р. на ремонт церкви в Крилосі дає 2000 зл. У Кам'янець-Подільський братство відправляє велику кількість посуду, 12 ікон та церковні книги.

Окрім Львівського Ставропігійного братства автор звертався до історії, персонального складу, братських пом'яників та статутів чисельних міських та сільських братств Галичини, Волині та сусідніх теренів. Заснування братства у Більську А. Петрушевич відносить до 1594 р., а в Могилеві – до 1597 р. (Петрушевич, 1874: 596) Під 1601 р. дослідник фіксує братство при церкві Преображення Господнього в Любліні, перераховує його членів та відзначає, що усі дворяни Волинської землі зобов'язувалися захищати братство перед католиками. Під 1611 р. автор говорить про існування братства при церкві Св. Духа у Вільно (засноване 1592 р.) та коротко зупиняється на діяльності братської типографії. 1612 р. у Мінську при місцевому Петропавлівському монастирі у 1612 р., як зазначає автор, з метою захисту грецького обряду та руського народу 52 братчиками було засноване церковне братство. Згодом, без жодних коментарів, він відзначає, що братство у Мінську створене було ще в 1592 р. У 1610 р. в Тернополі відбулися вибори старшини місцевого братства. Старшим братчиком обрано С. Григоровича та М. Злотника. До них братство очолював Г. Присяжний (Петрушевич, 1874:39).

28 квітня 1630 р. єпископ Єремія Тисаровський затвердив устав наданий патріархом Антіохієм церковному братству при церкві Св.арх. Михаїла в м. Янів, що коло Львова. У 1633 р. при церкві Св. Онуфрія у Львовізасновано молодше церковне братство, яке у своїй діяльності підпорядковувалося Львівському Ставропігійному братству. 3 лютого 1645 р. братство затвердив Петро Могिला. Під 1641 р. А. Петрушевич фіксує братства у Кам'янці-Подільському, Бережанах, Рогатині (священик Симеон), Чернівцях, Межибожому, Скалі, Голих Горах, Щирці (2 липня 1717 р. єпископ Ф. Шептицький затвердив устав братства при церкві Різдва пр.Богородиці), Жовкві (1694 р. Й. Шумлянський надав артикули братству при церкві Різдва Христового. Під цим же роком автор подає й каталог місцевих братчиків).

У Львові існували братства при церкві Св. Онуфрія, Богоявлення, Благовіщення, Параскеви П'ятниці. На 1646 р. братства існували у Сокалі та Любачові. 15 грудня 1665 р. львівський єпископ Афанасій Желібовський спеціальною грамотою дозволяє заснувати Святомиколаївське братство у м. Миколаїв, коло Львова. 14 серпня 1717 р. грамоту підтвердив Афанасій Шептицький. А. Петрушевич при цьому відзначає, що копії цих двох грамот перебувають у його архіві (Петрушевич, 1874: 323).

26 жовтня 1669 р. Й. Шумлянський дає дозвіл на заснування молодшого братства при церкві Св. Трійці у Тернополі. В грудні 1670 р. перемишльський єпископ Г. Гошовський надає уставну грамоту Святоїллінському братству у Перемишлі. 2 грудня 1670 р. Й. Шумлянський засновує в

Куликові при церкві Пр.Богородиці молодше братство та надає спеціальну грамоту (Петрушевич, 1874:608). У 1674 р. у Львові засновано монастир св.Івана Богослова, засновано братство і вибрано старшим братчиком П. Кунашевського. 9 липня 1704 р. перемишльський єпископ Г. Винницький надає церкві св. Михайла на передмісті м. Комарно братський устав та дозвіл на заснування церкви. У 1724 р. у Вишні при церкві Преображення Господнього засноване молодше братство. Під 1727 р. А. Петрушевич фіксує братство при церкві св. Григорія в містечку Динів та його старшого братчика А. Врублицького. У червні 1735 р. А. Шептицький засновує братство при церкві Різдва Пр. Богородиці у Кам'янці Струмилової на прохання В. Храпковича, І. Дудкевича, І. Давидовича, М. Нидзи та В. Затхея. На квітень 1737 р. на передмісті Бузька при церкві Параскеви існувало братство чисельністю в 25 чол. У пом'янику місцевого братства зафіксовано ще 34 імені (Петрушевич, 1887: 126).

Маємо вістки про існування сільських церковних братств. Так, візитаційний протокол від 4 квітня 1723 р. фіксує при церкві с. Махновець братство. У 1727 р. братство при церкві Покрови Пр. Богородиці в с. Головачани приймає на священництво Петра Левицького, позаяк попередній священник Симеон Чайковський через старість урядувати не міг. У 1742 р. братство при церкві Воздвиження Чесного Хреста у с. Дев'ятники отримує статут від перемишльського єпископа Ф. Володковича. 15 травня 1749 р. митрополит А. Шептицький в Уневі затвердив артикули братства св. Параскеви в с. Пługів, що коло Поморян. У візитації 1758 р. згадуються давні артикули братства при церкві св. Микити у с. Лежахів (Петрушевич, 1887: 209).

Братство у Луцьку. Заснування братства А. Петрушевич відносить до 1619 р. та наводить текст грамоти на його заснування. Грамоту, веде він далі, підписало 46 чоловік, 38 з них поставили власні печатки. Подає автор і імена тих хто підписав уставну грамоту. Під 1641 р. автор фіксує луцького братського священника Неофіта Ласковецького. Звертаючись до місцевого пом'яника, дослідник зазначає, що його записи починаються ще в 1618 р., простежує його зміст, структуру та наводить іменний перелік вписаних (Петрушевич, 1874: 191). В 1648 р. до Луцького братства записався Трохим Комарницький. В 1691 р. він приймає католицизм, бере ім'я Станіслав та вступає до ордену ієзуїтів.

Братство в Рогатині А. Петрушевич подає ті чи інші вістки з історії рогатинського братства в контексті історичного, економічного та культурного розвитку Галичини та Львівського ставропігійного братства зокрема. Відзначаючи роль рогатинського братства при церкві Різдва Богородиці, дослідник зазначає, що в 1627 р. львівський єпископ Єремія Тисаровський окремою грамотою стверджує статут дочірнього молодшого братства при церкві Св. Духа. 6 травня 1627 р. київський митрополит Ів. Борецький, на прохання делегації з Рогатина, в київській церкві св. Михайла затверджує устави братству при церкві Св. Духа (Петрушевич, 1874: 457). Фіксує дослідник на теренах Рогатина діяльність двох жіночих монастирів – Воскресенського та Преображенського на Бабиньцькому передмісті і неподалік міста, «під лісом».

Окремо А. Петрушевич звертається до питання боротьби рогатинських братчиків із засиллям католицизму. Він зазначає, що у спільному листі руського духовенства від 5 квітня 1641 р. на підтримку руської церкви підписався рогатинський священник Симеон, усе місцеве духовенство та члени братства (Менько, 2009: 483).

Під 1638 р. дослідник зазначає, що в місцевій церкві (св. Духа – В. М.) мітиться запис про поховання тут міщанки Анни Іванівни Кучерської (можливо представниця місцевого братства – В. М.). В жовтні 1668 р. львівський єпископ Й.Шумлянський висвячує в Рогатині пароха для місцевої братської церкви.

Братство в Станіславові (тепер – м. Івано-Франківськ). У місті А. Петрушевич фіксує два братства, але практично нічого не говорить про їх діяльність. Під 1682 р. автор фіксує братський пом'яник церкви Воскресіння Христового. А.Петрушевич зазначає, що збереглося лише 40 аркушів пом'яника та подає перелік вписаних братчиків. Напис у церкві Введення Пр. Богородиці від 6 травня 1674 р. зазначає, що місцеве братство фундувало до церкви келих. Старшим братчиком на той час був П. Юрасевич, Григорій молодший, брат Федір. Маршалком при церкві був Злотицен (Петрушевич, 1874: 178).

Висновок. Сучасні науковці схильні розглядати науковий доробок історика комплексно, підкреслюючи значний арсенал наукових досліджень, багатий на використання різноманітних галузей історичного знання. На їх думку збираючи факти, А.Петрушевич прагнув скласти цілісний хронологічний і детальний літопис Галицько-руської землі у річищі романтичної течії в історіографії (Педич, 1997).

Зважаючи на таку ситуацію потрібно зазначити, що незважаючи на постійне звертання українських та російських науковців до особи А. Петрушевича його наукові досягнення ще потребують свого детального вивчення. Підсумовуючи доробок ученого, слід підкреслити, що, попри вказані вади жанру і методу, зібраний істориком фактологічний і джерельний матеріал приніс користь у вивченні церковної історії в подальшому: історики ХХ ст. використовували цей потенціал для більш об'єктивної і повної картини вивчення особливостей, тенденцій та характерних рис братського руху протягом XVII – XVIII ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Антонович, 1888 – Антонович В. [Рецензія] Сводная Галицко-Русская летопись с 1700 до конца августа 1772 года. Составил А. С. Петрушевич // Киевская Старина. 1888. XXI. С. 45–52.

Капраль, 2003 – Капраль М. Національні громади Львова XVI – XVIII ст. (соціально-правові взаємини). – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, Львівське відділення Ін-ту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2003. 440 с.

Королько, 2001 – Королько А. «Сводная Галицко-русская летопись» А. Петрушевича – джерело для вивчення історичних пам'яток Галичини // Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали наукової краєзнавчої конференції (26 жовтня 2000 року, м. Львів). Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2001. С. 21–25.

Королько, 2002 – Королько А. Громадсько-політична та наукова діяльність Антона Петрушевича: Автореф. дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01 / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2002. 20 с.

Лазорак, 2008 – Лазорак Б. Публікації документів до історії «Confraternitatis stauropegiane leopoliensis» (1848 – 1904) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. XI – XII. Дрогобич, 2008. С. 575–581.

Менько, 2009 – Менько В. Церковні братства Рогатина у світлі історіографічних досліджень // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. 2009 рік. Кн.1. Львів, 2009. С. 483–489.

Педич, 1997 – Педич В. Історична школа М.Грушевського у Львові (1894 – 1914). – Івано-Франківськ: Б.в., 1997. – 208 с.

Петрушевич, 1897 – Петрушевич А. Дополнения к Сводной Галицко-Русской летописи с 1700 по 1772 г. Ч. 2. – Львов: Изд. Галицко-Русская Матица, 1897. 525 с.

Петрушевич, 1874 – Петрушевич А. Сводная Галицко-Русская летопись с 1600 по 1700 год. Львов: Изд. Галицко-Русская Матица, 1874. Т. I. 700 с.

Петрушевич, 1887 – Петрушевич А. Сводная Галицко-Русская летопись с 1700 до конца августа 1772 г. – Львов: Изд. Галицко-Русская Матица, 1887. 15+329 с.

Петрушевич, 1896 – Петрушевич А. Дополнения ко Сводной Галицко-Русской летописи с 1600 по 1700 год. Львов: Изд. Галицко-Русская Матица, 1896. Ч. I. 4+III+939 с.

Тимошенко, 2006 – Тимошенко Л. Антон Петрушевич – дослідник історії церкви // багатокультурне історичне середовище Львова в XIX і XX століттях / За ред. Зашкільняка Л. та Матерніцького Є. Т. IV. Львів Жешув, 2006. С. 253–267.

Франко, 1901 – Франко І. Антін Петрушевич (Ювілейна сильветка) // Літературно-науковий вісник. 1901. Т. XIII. Кн. 3. С. 172–185.

REFERENCES

Antonovych, 1888 – Antonovych V. [Retsenziia] Svodnaia Halychsko-usskaia letopys s 1700 dokontsaavhusta 1772 hoda. Sostavyl A. S. Petrushevych [The Compiled Galician-Rus' Chronicle from 1700 to the end of 1772. The compiler is A. S. Petrushevych] // KyevskaiaStaryna. 1888. XXI. S. 45–52.

Kapral, 2003 – Kapral M. Natsionalni hromady Lvova XVI – XVIII st. (sotsialno-pravovivzaiemyny) [The National Communities of Lviv in the XVI – XVIII centuries (social-legal interrelationships)]. Lviv: LNU im. I. Franka, Lvivske viddilennia In-tuukrainskoi arkheohrafi ta dzhereloznavstva im. M. S. Hrushevskoho NAN Ukrainy, 2003. 440 s.

Korolko, 2001 – Korolko A. «Svodnaia Halytsko-ruskaia letopys» A. Petrushevycha – dzherelo dlia vyvchennia i storychnykh pamiatok Halychyny [The Compiled Galician-Rus' Chronicle by A. Petrushevych as a source for

studying of historical monuments of Ukrainian Galicia] // *Istorychni pamiatky Halychyny. Materialy naukovoï kraieznavchoï konferentsii* (26 zhovtnia 2000 roku, m. Lviv). Lviv: Vydavnychitsentr LNU, 2001. S. 21–25.

Korolko, 2002 – Korolko A. Hromadsko-politychna ta naukova diialnist Antona Petrushevycha [Public-political and scientific activity of Antin Petrushevych]: Avtoref. dys. ... kand. istor. nauk: 07.00.01 / Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriiia Fedkovycha. Chernivtsi, 2002. 20 s.

Lazorak, 2008 – Lazorak B. Publikatsii dokumentiv do istorii «Confraternitatis stavropigianeopoliensis» (1848 – 1904) [The publication of documents on «Lviv Stavropygian brotherhood (1848 – 1904)»] // *Drohobyskyi kraieznavchyi zbirnyk*. – Vyp. XI – XII. Drohobych, 2008. S. 575–581.

Menko, 2009 – Menko V. Tserkovni bratstva Rohatyna u svitli istoriografichnykh doslidzhen [The church brotherhoods of Rohatyn in the light of historiographic investigations] // *Istoriia rehlii v Ukraini. Naukovy shchorychnyk*. 2009 rik. Kn. 1. Lviv, 2009. S. 483–489.

Pedych, 1997 – Pedych V. Istorychna shkola M. Hrushevskoho u Lvovi (1894 – 1914) [M. Hrushevskiy's historical school in Lviv (1894 – 1914)]. Ivano-Frankivsk: B.v., 1997. 208 s.

Petrushevych, 1897 – Petrushevych A. Dopolnenia k Svodnoi Halytsko-Russkoi letopysy s 1700 po 1772 h. Ch. 2. [Supplements to the Compiled Galician-Rus' Chronicle from 1700 to 1702]. – Lvov: Yzd. Halytsko-Ruskaia Matytsa, 1897. 525 s.

Petrushevych, 1874 – Petrushevych A. Svodnaia Halytsko-Ruskaia letopys s 1600 po 1700 hod. [The Compiled Galician-Rus' Chronicle from 1600 to 1700] Lvov: Yzd. Halytsko-Ruskaia Matytsa, 1874. T. I. 700 s.

Petrushevych, 1887 – Petrushevych A. Svodnaia Halytsko-Ruskaia letopys s 1700 dokontsa avhusta 1772 h. [The Compiled Galician-Rus' Chronicle from 1700 to the end of August 1772] Lvov: Yzd. Halytsko-Ruskaia Matytsa, 1887. 15+329 s.

Petrushevych, 1896 – Petrushevych A. Dopolneniia k Svodnoi Halytsko-Ruskoï letopysy s 1600 po 1700 hod. Lvov: Yzd. Halytsko-Ruskaia Matytsa, 1896. Ch. I. 4+III+939 s.

Tymoshenko, 2006 – Tymoshenko L. Anton Petrushevych – doslidnyk istorii tserkvy // bahatokulturne istorichne seredovyshche Lvova v XIX i XX stolittiakh [Antin Petrushevych as a researcher of church history of a multicultural historical milieu of Lviv] / Zared. Zashkilniaka L. Ta Matrenitskoho Ye. T. IV. Lviv-Zheshuv, 2006. – S. 253–267.

Franco, 1901 – Franco I. Antin Petrushevych (Iuvileinasylvetka) [Antin Petrushevych (a jubilee napkin)] // *Literaturno-naukovyi visnyk*. 1901. T. XIII. Kn. 3. S. 172–185.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2018 р.